

ВИЗНАЧЕННЯ ФАКТОРІВ І ПАРАМЕТРІВ ПРОЦЕСУ ПОПЕРЕДНЬОЇ ОЧИСТКИ ЗЕРНА

Михайлов Є.В., к.т.н.,

Дудка В.С., асп.¹

Білокопитов О.О., асп.¹

Бойко С.С., магістрант.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Тел. (0619)42-21-32

Анотація - в роботі проведено визначення факторів і параметрів процесу попередньої очистки зерна ворохоочісника скальператорного типу.

Ключові слова – зерно, зерновий ворох, ворохоочісник, фактори і параметри очистки, очистка зерна, машина попередньої очистки зерна, скальператор.

Постановка проблеми. Для більш точного визначення умов переходу зернового потоку з лотка-інтенсифікатора на циліндричне решето (ЦР) в зерноочисних машинах попередньої очистки скальператорного типу потрібен аналіз факторів, параметрів та режимів роботи машини. Проведений аналіз дозволить мати підставу для виділення основних технологічних, кінематичних і конструктивних параметрів досліджуваного процесу.

Аналіз останніх досліджень. В останніх дослідженнях визначаються такі фактори і параметри: зазор між поверхнею скатної дошки і циліндричним решетом; діаметр решета; кутова швидкість його обертання; кут нахилу скатної дошки; кут подачі зернового вороху; довжина циліндричного решета; розміри отворів решета; подача вихідного матеріалу; кількість сходового матеріалу; кількість проходного матеріалу; засміченість та вологість зерна. [1,2]

Мета дослідження. Визначити фактори і параметри процесу попередньої очистки зерна ворохоочісника скальператорного типу.

Основна частина.

Проведений аналіз дозволяє виділити основні технологічні, кінематичні і конструктивні параметри досліджуваного процесу.

Кінематичний режим роботи ворохоочісника визначається виходячи з радіуса і кутової швидкості циліндричного решета ω_p і очисної щітки $\omega_{щ}$ (Рис. 1.в).

© к.т.н. Михайлов Є.В., інженер Дудка В.С., інженер Білокопитов О.О., інженер Бойко С.С.

¹ - науковий керівник к.т.н., доц. Михайлов Є.В.

Для переведу зернового матеріалу в псевдорозріджений стан під лоток-інтенсифікатор подається стиснене повітря при визначеній подачі Q і тиску P повітряного потоку. При цьому зернова суміш надходить до решета із середньою швидкістю V_c . Над шаром, що рухається, у зоні лотка-інтенсифікатора виділення бур'янистих домішок, а також утрати повноцінного зерна у відходи визначається максимальною швидкістю V_b повітряного потоку в сепараційній камері.

Поверхня лотка-інтенсифікатора нахилена до горизонталі під кутом α_l (Рис. 1.а), при цьому положення його щодо циліндричного решета з радіусом R визначається кутом подачі β_a установки нижнього кінця лотка. Нижній ряд зерен сковзає по поверхні лотка і надходить на поверхню циліндра в крапку А; верхній ряд зерен надходить на поверхню циліндра в крапку В, обумовлену кутом подачі $\beta_{об}$. Положення очисної щітки щодо горизонтального діаметра решета фіксується при значеннях кута $\beta_{щ}$.

На напрямок і інтенсивність руху струменів повітря минаючих через жалюзі зі швидкістю $V_{ж}$ у внутрішню порожнину барабана впливають параметри (Рис. 1.в): кут нахилу жалюзійної перегородки щодо горизонталі δ_1 , кут нахилу стулок жалюзі до горизонталі δ_2 , ширина прохідного перетину $b_{ж}$, тиск повітря P та його подача Q .

До конструктивних параметрів лотка-інтенсифікатора відносяться (Рис. 1.в): L_l – довжина, t_l – товщина, γ_l – кут виходу струменів повітря з щілини, b_l – ширина щілини, l_l – відстань між щілинами (крок).

На процес сепарації у ворохоочиснику впливають також: тип, форма і розміри вічок решітній поверхні; діаметр циліндричного решета; ширина робочої зони сепаратора; форма і розміри сепараційної камери; матеріал повітропроникних і решітній поверхні; час обробки.

При псевдозрідженні зернових сумішей на процес розшарування і сепарації впливають фізико-механічні властивості вихідного матеріалу: сипкість; натура; засміченість; вологість; коефіцієнти внутрішнього і зовнішнього тертя часток; розходження компонентів по розмірах; співвідношення кількості легких, дрібних і великих домішок; розходження компонентів за формою, станом поверхні, щільністю, аеродинамічним властивостям, пружності.

Аналізуючи умови переходу зернового потоку з лотка-інтенсифікатора на циліндричне решето (Рис. 1) приймемо наступні допущення:

- опір повітря відсутній;
- взаємодія часток, що надійшли на поверхню лотка і ЦР, не враховується;
- частки зернового матеріалу є абсолютно твердими тілами;
- розглядаємо частки як матеріальні точки при їхньому відносному русі по поверхні решета;

- коефіцієнт тертя точки об поверхню барабана постійний і не залежить від швидкості її руху і тиску;
- швидкість виходу струменів повітря з отворів лотка-інтенсифікатора постійна по довжині і ширині лотка;
- частка рухається по зовнішній поверхні циліндра з відставанням.

При цьому на крапку М буде діяти сила ваги G нормальна реакція поверхні N , сила тертя F , тангенціальна сила інерції C^t і нормальна сила інерції C^n .

Просіванню зернівок через поверхню циліндричного решета сприяє швидкість шару V_c зернового матеріалу, що розкладається на дві складові – нормальну V_c^n , спрямовану по радіусі усередину циліндра, і тангенціальну V_c^t .

При влученні часток у зону струменя повітря, що виходить із щілини лотка-інтенсифікатора зі швидкістю $V_{л}$, на шар зерна будуть діяти (Рис. 1 б): R - сила впливу повітряного потоку; S - складова сили R на переміщення зернового шару; T - складова сили R на псевдозрідження матеріалу; $F_{л}$ - сила тертя шару зерна об бічні стінки лотка; P_1 - сила нормального тиску шару зерна на поверхню лотка; P_2 - гравітаційна складова на переміщення шару матеріалу.

У результаті отриманої апріорної інформації, вивчення літературних джерел можна припустити, що класичний математичний опис розглянутого процесу представляє велику складність через велику кількість, як внутрішніх, так і зовнішніх сил, що діють на зерновий матеріал при різних етапах її проходження по робочому органі.

Якщо врахувати, що багато вхідних параметрів є випадковими в ймовірно-статистичному змісті, то і модель функціонування досліджуваного очисника вороху виявляється досить складної для аналізу, синтезу й оптимізації технологічного процесу попереднього очищення зерна.

Тому користуючись даними досліджень було виділено 8 факторів:

- подача повітря x_1 , м³/с;
- подача зернового матеріалу x_2 , кг/с;
- коефіцієнт живого перетину лотка-інтенсифікатора x_3 , %;
- кут повороту лотка-інтенсифікатора щодо горизонталі x_4 , град;
- кут виходу струменів повітря з щілин лотка-інтенсифікатора x_5 , град;
- кут нахилу жалюзійної перегородки щодо горизонталі x_6 , град;
- кут нахилу стулок жалюзі до горизонталі x_7 , град;
- коефіцієнт живого перетину жалюзійного повітророзподільника x_8 , %.

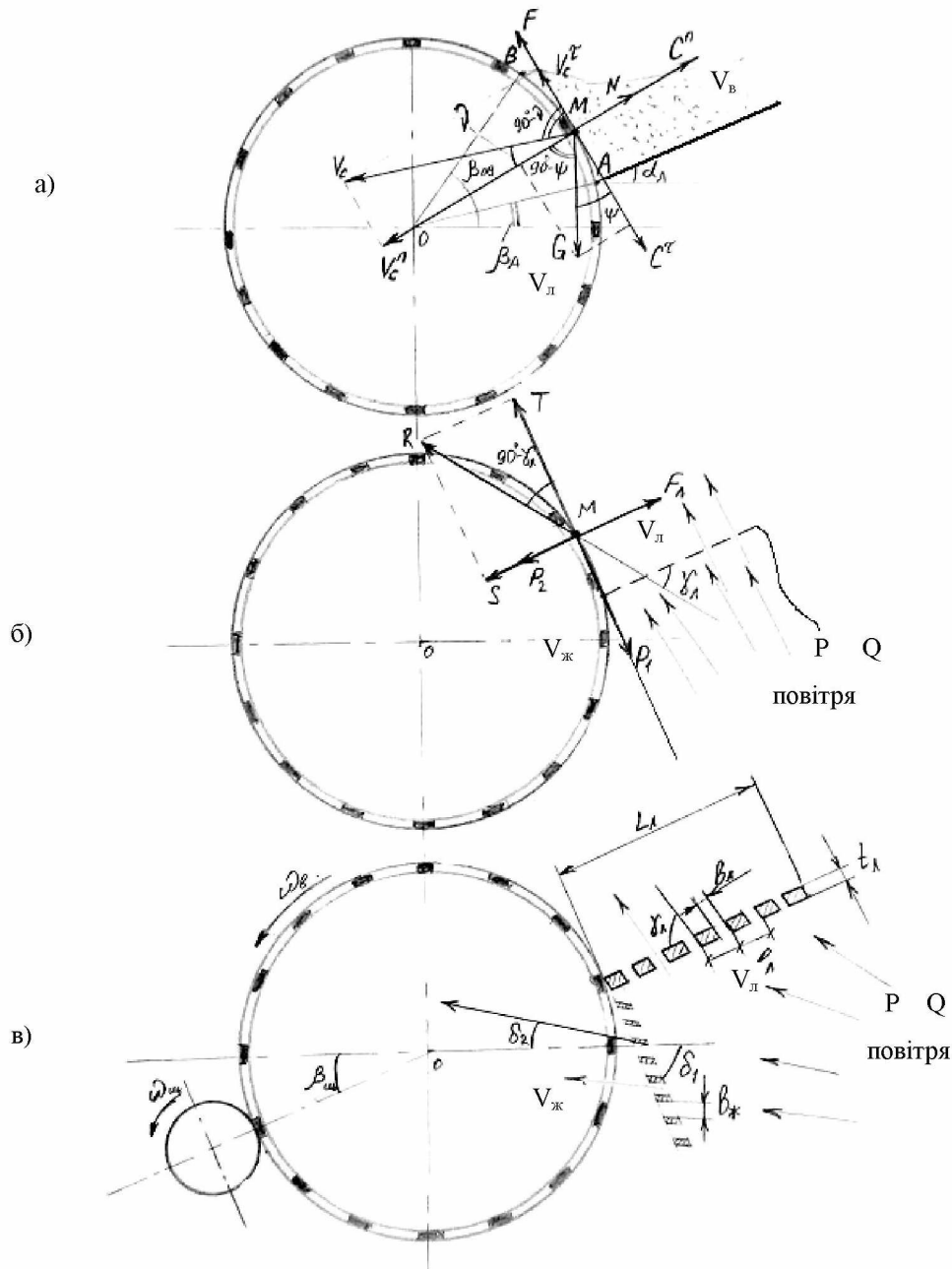

Рисунок 1 – Схема до визначення умов переходу зернового потоку з лотка-інтенсифікатора на циліндричне решето:

- а) схема сил, діючих на зерно без впливу повітря;
- б) схема сил, діючих при впливі повітря на зерно крізь лоток-інтенсифікатор;
- в) схема при подачі повітря до лотка-інтенсифікатора та жалюзійного розподільвача та їх параметри.

Як критерії оптимізації приймали:

- питому продуктивність u_1 , т/(м·год);
- утрати повноцінного зерна у відходи u_2 , %;
- повноту виділення бур'янистої домішки u_3 , %.

Висновки. Визначені основні фактори, що впливають на робочий процес пневморешітного сепаратора. До них відносяться: Q_{II} – по-

дача повітря, м³/с; Q_3 – подача зернового матеріалу, кг/с; $f_{л}$ – коефіцієнт живого перетину лотка-інтенсифікатора, %; $\alpha_{л}$ – кут повороту лотка-інтенсифікатора щодо горизонталі, град; $\gamma_{л}$ – кут виходу струменів повітря з щілин лотка-інтенсифікатора, град; δ_1 – кут нахилу жалюзійної перегородки щодо горизонталі, град; δ_2 – кут нахилу стулок жалюзі до горизонталі, град; $f_{ж}$ – коефіцієнт живого перетину жалюзійного повітророзподільника, %.

Література.

1. *Вольнкин В.В.* Повышение эффективности процесса отделения крупных примесей из зернового вороха скальператором : автореф. дис. ... канд. техн. наук : спец. 05.20.01 – «Технологии и средства механизации сельского хозяйства» / В.В. Вольнкин; Челябинский государственный агроинженерный университет. - Челябинск, 2007.-24 с.
2. *Воинков В.П.* Повышение эффективности очистки сои от дурнишника на фрикционном сепараторе барабанного типа : автореф. дис. ... канд. техн. наук : спец. 05.20.01 – «Технологии и средства механизации сельского хозяйства» / В.П. Воинков; Курганская государственная сельскохозяйственная академия имени Т.С. Мальцева - Челябинск, 2007.-20 с.
3. *Аблогін М. М.* Обґрунтування технологічної схеми і параметрів пристрою для сепарації обчесаного вороху рису: автореф. дис. ... канд. техн. наук : спец. . 05.20.01 – «Механізація сільськогосподарського виробництва» / М. М. Аблогін; Таврійський державний агротехнологічний університет. – Мелітополь, 1998. – с. 17

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ФАКТОРОВ И ПАРАМЕТРОВ ПРОЦЕССА ПРЕДВАРИТЕЛЬНОЙ ОЧИСТКИ ЗЕРНА

Михайлов Е.В., Дудка В.С., Белокопитов А.А., Бойко С.С.

Аннотация

В работе проведено изучение факторов и параметров процесса предварительной очистки зерна ворохоочистителя скальператорного типа.

DEFINING OF FACTORS AND PARAMETERS OF GRAIN PRECLEANING PROCESS

Ye. Mikhaylov., V. Dudka., A. Belokopytov., S. Boyko.

Summary

Defining of factors and parameters of grain pre-cleaning process of scalperator type cleaner is realized.